

ASIA **Valvontatoimenpiteisiin ryhtyminen**

KANTELU

Kantelijat arvostelevat oikeuskanslerille 29.12.2018 osoittamassaan kirjoituksessa kaupungin rakennusvalvonnan menettelyä luvattomasti rakennettuun laituriin ja siinä pidettävään saunalauttaan liittyvässä asiassa. Kantelijat ovat kertomansa mukaan olleet vuosina 2014-2018 useita kertoja yhteydessä rakennusvalvontaan ja pyytäneet viranomaisia ryhtymään toimenpiteisiin luvattomien rakennelmien poistamiseksi. Rakennelmille on annettu useita poistamiskehotuksia, joita ei ole noudatettu, mutta rakennusvalvonta ei kuitenkaan ole ryhtynyt asiassa hallintopakokeinoihin.

Kantelussa arvostellaan lisäksi asiakirjapyyntöjen käsittelyä.

SELVITYS

Kaupunginhallitus on antanut selvityksen 5.8.2019 § 236 ja lisäselvityksen 23.9.2019 § 307.

VASTINE

Kantelijat ovat antaneet 24.11.2019 päivätyn vastineen.

RATKAISU

Tapahtumatietoja

Kantelijoiden omistaman kiinteistön naapurikiinteistön venevalkama-alueelle on vuoden 2013 tai 2014 aikana rakennettu 47 metriä pitkä luvaton laituri, johon on kiinnitetty saunalautta. Rakennelmat omistaa venevalkamaoikeuden haltija.

Kantelijat ovat 16.4.2014 alkaen olleet rakennelmista yhteydessä kaupungin rakennusvalvontaan. Yhteydenotoissa on lähetetty valokuvia, kerrottu laiturista ja saunasta aiheutuvan haittaa ja pyydetty kaupunkia ryhtymään asiassa toimenpiteisiin. Kantelijoille on ilmoitettu 9.5.2014, että asiaa hoitaa kaupungin johtava rakennustarkastaja.

Kantelijat lähettivät johtavalle rakennustarkastajalle sähköpostiviestejä seuraavan kerran huhtikuussa 2015. Toinen rakennustarkastaja vastasi kantelijoille, että rakennusvalvonta on ryhtymässä pakkokeinomenettelyihin saunalautan ja laiturin poistamiseksi.

Kaupungin rakennusvalvonta antoi rakennelmista poistamis- ja purkamiskehotuksen 6.6.2015. Kehotuksessa viitataan jo aiemmin annettuun poistamiskehotukseen. Selvityksen mukaan kiinteistön tuolloinen omistaja jätti laituriiin liittyvän lupahakemuksen, jota ei kuitenkaan pyynnöistä huolimatta täydennetty siten, että se olisi ollut käsiteltävissä.

Rakennusvalvonnan käsityksen mukaan saunalauttaa käytettiin vuonna 2016 ainoastaan lyhytaikaisiin laituriiin kiinnittäytymisiin, eikä tuona vuonna kirjattu toimenpidevaatimuksia.

Kantelijoiden puolesta on tiedusteltu asian tilannetta seuraavan kerran toukokuussa 2017. Kevään/kesän 2017 seurannan perusteella rakennusvalvonta katsoi selvityksen mukaan, että saunalautan käyttö laiturissa oli pitkäkestoista (yli 3 kk), ja uusi poistamiskehotus annettiin 26.6.2017. Laiturirakennelma kehoitettiin purkamaan ja saunalautta siirtämään välittömästi, viimeistään 31.8.2017.

Rakennusvalvonta kutsui asianosaiset keskusteluun 5.1.2018. Selvityksen mukaan siinä sovittiin, että saunalautta siirretään pois laiturista ja säilytetään muualla ja siihen tarkoitukseen soveltuvalla paikalla.

Keväällä 2018 kantelijat ovat pyytäneet asiakirjoja kaupungin arkistosta. Kantelijoiden mukaan laituri ja saunalautta olivat paikoillaan koko kesän 2018. Marraskuussa 2018 kantelijoiden edustaja pyysi tapaamista rakennusvalvonnassa, ja se järjestettiin 28.11.2018. Rakennusvalvonta määräsi 5.12.2018, että laiturirakennelma perustuksineen sekä saunalautta on välittömästi ja viimeistään 28.2.2019 purettava/siirrettävä pois. Laiturille harkittiin rakennusvalvonnan mukaan vielä luvan hakemista jälkikäteen.

Valvontakäynneillä 8.4., 25.4. ja 3.5.2019 todettiin, että laituri on edelleen paikoillaan. Saunalautta oli siirretty pois laiturin yhteydestä ja kiinnitetty viereiselle alueelle. Kiinteistön omistaja ilmoitti, ettei tule hakemaan laiturille lupaa, ja että rakentajien tulee se poistaa.

Käynnillä 14.5.2019 todettiin, että laiturin kelluvat rakenneosat oli poistettu ja saunalautta oli edelleen pois siirrettynä laiturista suojaisempaan paikkaan. Laiturin rannalla oleva kiinteä osa perustuksineen oli vielä paikoillaan. Ympäristölautalunta asetti kokouksessaan 14.5.2019 § 28 uhkasakon laiturin omistajalle loppulaiturin poistamisen varmistamiseksi.

Käynnillä 28.5.2019 todettiin, että kiinteä laituriosa oli purettu, mutta betoniperustukset olivat vielä purkamatta. Kantelijoiden vastineen mukaan laiturirakennelma on poistettu kesällä 2019 ja saunalautta on noin 20 metrin päässä poistetusta laiturista.

Rakennusvalvonnan toimenpiteiden riittävyys

Oikeusohjeita

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999, MRL) 21 §:n mukaan rakennusvalvonnan viranomais-tehtävistä huolehtii kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin, jona ei kuitenkaan voi toimia kunnanhallitus. Rakentamisen neuvontaa ja valvontaa varten kunnassa tulee olla rakennustarkastaja.

MRL 124 §:n mukaan kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on yleisen edun kan-nalta valvoa rakennustoimintaa sekä osaltaan huolehtia, että rakentamisessa noudatetaan, mitä MRL:ssä tai sen nojalla säädetään tai määrätään. Valvontatehtävän laajuutta ja laatua harkitta-essa otetaan huomioon rakennushankkeen vaativuus, luvan hakijan ja hankkeen suunnittelusta ja toteuttamisesta vastaavien henkilöiden asiantuntemus ja ammattitaito sekä muut valvonnan tarpeeseen vaikuttavat seikat. Kunnan rakennusvalvontaviranomaisen tehtävänä on myös huolehtia kunnassa tarvittavasta rakentamisen yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta.

Säännöksen mukaan, jos joku ryhtyy toimiin MRL:n tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti taikka lyö laimin niihin perustuvan velvollisuutensa, kunnan rakennus-valvontaviranomainen voi MRL 182 §:n mukaan päätöksellään velvoittaa niskoittelijan määrä-ajassa oikaisemaan sen, mitä on tehty tai lyöty laimin. Viranomaisen antamaa kieltoa tai määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Hallintopakolla tarkoitetaan rakennustyön suorituksesta ja valvonnasta annetun ympäristömi-nisteriön ohjeen (YM5/601/2015, s. 7) mukaan viranomaisen käytettävissä olevia hallinnollisia keinoja, joita tarvitaan, kun hallintopäätöksiin sisältyviä velvoitteita ei täytetä vapaaehtoisesti. Yleensä hallintopakon käyttöä edeltää viranomaisen kehoitus oikaista virhe. Maankäyttö- ja ra-kennuslain keskeisimmät keinot ovat rakennustyön keskeyttäminen (MRL 180 §), joka on väli-tön pakkokeino sekä uhkasakko ja teettämishukka (MRL 182 §), jotka ovat välillisiä hallintopakkoja.

Rakennustyön keskeyttämisen edellytyksenä ohjeen mukaan on, että rakennustyöhön tai muu-hun toimenpiteeseen ryhdytään tai se toteutetaan vastoin maankäyttö- ja rakennuslakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka myönnetyn luvan tai viran-omaishyväksynnän vastaisesti. Tällainen tilanne voi olla esimerkiksi silloin, jos tarvittava lupa puuttuu tai hankkeessa ei ole vastaavaa työnjohtajaa.

Uhkasakkoa tai teettämishukkaa voidaan käyttää, jos joku ryhtyy toimiin MRL:n tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti taikka lyö laimin niihin perustuvan velvolli-suutensa.

Ohjeita valvonnan tueksi

Suomen Kuntaliitto on antanut hallintopakko-ohjeen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin asioihin (päivitetty 30.10.2017). Ohjeen mukaan rakennustarkastajan toimivaltaan kuuluvat valvonta ja toimenpiteisiin kehottaminen rakentamiseen liittyvänä neuvontana ja ohjauksena sekä velvoitteen asettamisvaiheen, että tuomitsemisvaiheen kuulemisen hoitaminen. Pääsään-

tönä on, mikäli rakentamiseen puuttuminen on tarpeen, että asianomaista ensin kehoitetaan korjaamaan tilanne, ja pyritään näin ohjauksen ja neuvonnan toimin saamaan asianosainen vapaaehtoisesti noudattamaan lakia ja määräyksiä. Kehotus on ohjaukseen ja neuvontaan kuuluvaa toimintaa, joka käytännössä edeltää hallintopakkoa. Kehotuksessa tulee mm. asettaa määräpäivä, jonka jälkeen kiinteistöllä suoritetaan uusi tarkastus. Ellei laiminlyöntiä ole oikaistu kehoituksen johdosta, on siirryttävä velvoitet toimiin.

Hallintopakon käyttämisessä viranomaisella on ohjeen mukaan pääsääntöisesti harkintavaltaa. Ehdotonta puuttumisvelvoitetta ei ole, vaan tapauskohtaisen harkinnan perusteella arvioidaan, tuleeko ryhtyä toimenpiteisiin. Rikkomuksen laatu ja merkitys on kuitenkin syytä ottaa huomioon harkintavaltaa käytettäessä. Ohjeessa todetaan myös ylimpien laillisuusvalvojen käytännön perusteella, että lain tai sen nojalla annettujen säädösten tai määräysten vastaiseen menettelyyn on puututtava, kun rikkomus ei ole vähäinen tai kun yleinen etu edellyttää puuttumista, ja esimerkiksi luvattomaan rakentamiseen tulee pääsääntöisesti puuttua.

Mainitun ohjeen mukaan yleinen etu rakennustoiminnassa voidaan hahmottaa ”vastaparina” rakentajan yksityiselle edulle, mutta toisaalta pelkkä naapurin etu ei ole yleistä etua. Tilannetta on siis arvioitava yleisesti. Yleisellä edulla tarkoitetaan muun muassa terveellistä ja turvallista ympäristöä sekä maankäytön tavoitteita.

Hallintopakkoasia voi nousta esille rakennustarkastajalle tehdyn suullisen tai kirjallisen ilmoituksen perusteella tai rakennustarkastajan suorittaman valvonnan seurauksena. Ilmiantotapauksissa on ilmiannon aiheellisuudesta ohjeen mukaan syytä ottaa selvää suorittamalla tarkastus paikan päällä. Ohjeessa todetaan, että asia on pääsääntöisesti vietävä toimielimen päätettäväksi eli asiaan on annettava valituskelpoinen ratkaisu. Jos ilmoitus on tehty kirjallisesti tai ilmoittaja vaatii toimenpiteisiin ryhtymistä, on asia ohjeistuksen mukaan aina ratkaistava toimielimen päätöksellä, vaikka rakennustarkastaja ei katsoisikaan toimenpiteisiin ryhtymiseen olevan aiheutta. Asianosainen voi tällöin saattaa kysymyksen muutoksenhakutuomioistuimen arvioitavaksi.

Rakennusvalvontaviranomaisen tarkastusoikeudesta säädetään MRL 183 §:ssä ja yleisesti katselmuksesta ja tarkastuksesta hallintolain (434/2003) 38-39 §:ssä. Kuntaliiton hallintopakko-ohjeessa todetaan tilanteen toteamiseksi tehtävistä vapaamuotoisista paikallakäynneistä, että myös näistä on syytä laatia kirjallinen muistio, joka sisältää ainakin tiedot paikallakäynnin kuluista ja keskeiset havainnot.

Ympäristöministeriö on antanut ohjeen ympäristövalvonnasta (Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2016). Mainittu ohje koskee ympäristösuojelulain, jätelain, vesilain ja merenkulun ympäristönsuojelulain mukaista valvontaa, ja se on tarkoitettu valtion valvontaviranomaisille (ELY-keskukset). Ohjeen liitteessä on kuvattu pienille ja keskisuurille kunnille hyviä valvontakäytäntöjä. Suuret kunnat voivat soveltaa ohjetta sellaisenaan.

Ensivaiheessa valvontaviranomaisen tulee antaa neuvoja ja ohjausta lainmukaisista menettelytavoista sekä antaa toiminnanharjoittajan kertoa näkemyksensä siitä, miten laitton tila aiotaan korjata. Ohjeen mukaan tilanne pyritään ensisijaisesti korjaamaan niin, että toiminnanharjoittaja omaehtoisesti ryhtyy toimenpiteisiin laillisen tilan palauttamiseksi. Mikäli näin ei tapahdu, annetaan toiminnanharjoittajalle kehoitus saattaa tilanne säännösten ja määräysten mukaiseksi. Kehotus lainvastaisen tilan korjaamiseksi edeltää hallintopakkomenettelyä. Valvontaviranomaisen on ohjeen mukaan valvottava, että kehotusta ja siinä asetettua määräaika noudatetaan. Valvontaviranomainen suorittaa tarkastuksen viipymättä kehoituksessa asetetun määräajan

kuluttua tai toteaa muulla tarkoituksenmukaisella tavalla, onko asianomaista kehotusta noudatettu.

Hallintopakkoa käytetään ohjeen mukaan silloin, kun kehotus ei ole riittävä toimenpide tai se ei johda toivottuun tulokseen. Viranomaisen käyttäessä hallintopakkoa toiminnanharjoittajalle annetaan määräys tai kielto toimia määrättyllä tavalla. Velvoitetta voidaan tehostaa toimen vaikuttavuuden varmistamiseksi uhkasakon, teettämisen tai keskeyttämisen uhalla.

Pääsääntönä on, että hallintopakkoa tulee käyttää, jos yksi kehotus ei tuo toivottua tulosta ja johda laillisen tilan palauttamiseen. Valvontaviranomaisen on myös valvottava, että annettua kieltoa tai määräystä noudatetaan. Tarvittaessa tehoste tuomitaan täytäntöön pantavaksi. Hallinnollisten valvontatoimien käyttö päättyy vasta, kun lainvastainen tilanne on korjattu.

Lieviissä oikaistuissa tapauksissa, jotka eivät enää edellytä hallintopakkomenettelyn käynnistämistä tai tutkintapyyntöä tekemistä poliisille, voi valvontaviranomainen vastaisuuden varalta kirjallisesti huomauttaa toiminnanharjoittajaa olemaan toistamatta kyseistä menettelyä.

Toiminnanharjoittajalle tehdyt tilanteen korjausehdotukset sekä kehotukset ja havainnot niiden noudattamisesta tai laiminlyönneistä on tehtävä kirjallisesti ja arkistoitava asianmukaisesti. Tapahtumapaikalla tehdyistä havainnoista tehdään muistio, jonka allekirjoittaa sen laatinut viranomaisen edustaja. Tapahtumien yksityiskohdat on kirjattava selkeästi tarkastuskertomukseen. Myös mahdollinen valokuva-aineisto tulee säilyttää asianmukaisesti ja valokuvista tulee käydä ilmi ajankohta ja kuvaaja. Näin menetellen voidaan myöhemmin selvittää tapahtumien kulku.

Ohjeessa on asetettu ohjeelliset suositusajat valvonnallisten ilmoitusten käsittelylle ja toiminnalle poikkeuksellisissa tilanteissa. Esimerkiksi yleisöilmoituksen käsittelyssä valvontaviranomaisen on ohjeen liitteen mukaisessa 30 vuorokauden määräajassa tehtävä arvio ilmoitusta koskevan asian merkittävydestä, ryhdyttävä tarvittaessa tapauksesta riippuen joko päästörajarvon ylittymisen tai häiriöilmoituksen edellyttämiin menettelyihin. Lisäksi ilmoituksen tekijälle, jos tekijä on tiedossa, on ilmoitettava suoritetuista toimista.

Arviointia

Asiassa on ilmennyt, että ensimmäinen luvatonta laituria ja saunalauttaa koskeva ilmoitus on tehty huhtikuussa 2014. Rakennusvalvonnan mukaan se on ilmoituksen jälkeen seurannut saunalautan käyttöä. Ensimmäinen kirjallinen poistamis- ja purkamiskehotus on annettu kesäkuussa 2015. Kehotuksessa viitataan aiemmin annettuun poistamiskehotukseen, joka lisäselvityksen mukaan on annettu ilmeisesti suullisesti. Lauttarakennelma on määrätty pois siirrettäväksi välittömästi ja viimeistään 22.5.2015. Luvattomat laiturirakennelmat on määrätty purettaviksi 30.9.2015 mennessä.

Seuraava yhteydenotto rakennusvalvontaan on kantelun mukaan ollut toukokuussa 2017. Tuolloin kantelijoiden poika on käynyt rakennusvalvonnassa tiedustelemassa tilannetta. Kantelijoiden tytär on samana päivänä esittänyt kaupungille asiakirjapyyntöä. Rakennusvalvonnan seurannan perusteella saunalautan käyttö laiturissa oli ollut pitkäkestoista. Uusi laiturin ja saunalautan välitöntä poistamista koskeva kehotus on annettu 26.6.2017, ja määräaika poistamiselle oli 31.8.2017. Vuodenvaihteessa 2017-2018 kantelijoiden poika oli yhteydessä rakennusvalvontaan, joka järjesti keskustelun kiinteistön omistajan, venevalkamaoikeuden sekä laiturin ja saunalautan omistajien kanssa.

Kantelijoiden mukaan laiturin ja saunalautta, joka nyt oli sijoitettu noin 20 metrin päähän laiturista, olivat paikoillaan koko kesän 2018. Marraskuussa 2018 saunalautta on ollut ilmeisesti tilapäisesti kiinnitettynä laiturin. Kantelijoiden tytär ja poika olivat 28.11.2018 käyneet rakennusvalvonnassa keskustelemassa laiturista ja saunalautan pitämisestä ja niistä aiheutuvasta haitasta. Rakennusvalvonta oli selvityksen mukaan määrännyt 5.12.2018 laiturin purettavaksi ja saunalautan pois siirrettäväksi välittömästi ja viimeistään 28.2.2019 mennessä.

Tämän jälkeen rakennusvalvonta on tehnyt edellä mainitut valvontakäynnit 8. ja 25.4., 3.5., 14.5. ja 28.5.2019. Kantelijoiden vastineen mukaan laiturirakennelma on poistettu kesällä 2019.

Kantelussa tarkoitettu valvonta-asia on ollut käsittelyssä vuodet 2014-2019 eli todella kauan. Vuosina 2014-2018 tehdyistä paikalla käynneistä ei ole kirjattu täsmällisiä tietoja. Rakennusvalvonnan selvityksessä esitetään, että tilannetta on ”seurattu”, osapuolten välillä on käyty keskusteluita ja paikalla on tehty joitakin valvontakäyntejä. Rakennusvalvonta on ryhtynyt toimenpiteisiin kantelijatahon otettua yhteyttä valvontaan.

Selvityksen mukaan henkilöstön vaihtuminen kaupungin rakennusvalvonnassa on saattanut aiheuttaa käsittelyn hitautta. Hallintopakkotoimenpiteisiin ryhtymiseen on selvityksen mukaan osaltaan vaikuttanut myös se, että rakennusvalvonnassa on ollut vuosina 2015 ja 2018 kiinteistön omistajalta saatu tieto, että hän aikoo hakea laiturille rakennuslupaa.

Rakennusvalvonta ei ole oma-aloitteisesti eikä aktiivisesti seurannut antamiensa poistamis- ja purkamiskehotusten noudattamista. Valvontatoimenpiteet näyttävät olleen aina seuraus kantelijoiden yhteydenotoista. Kohteessa on saadun selvityksen mukaan käyty useita kertoja tarkistamassa tilannetta, ja asiassa on käyty osapuolten välillä neuvotteluita. Rakennelmien omistajia on siten neuvonnalla ja ohjauksella kehoitettu korjaamaan lainvastainen tilanne vuosien 2014-2018 aikana. Tarkastuskäyntien dokumentointi on kuitenkin ollut puutteellista. Myös suullisesta kehotuksesta tulisi tehdä asianmukaiset merkinnät viranomaisen asianhallintajärjestelmään. Keväällä 2019, kantelun ollessa jo vireillä oikeuskanslerinvirastossa, valvontakäyntejä on tehty viisi ja asianomainen lautakunta on asettanut uhkasakon saattaakseen päätökseen laiturin jo aloitetun purkamisen.

Toteaan, että tehokas ja uskottava valvonta edellyttää valvontatoimenpiteiden toimivaa seuranta. Seuranta ei kantelun tarkoittamassa tapauksessa ole täyttänyt sille asetettavia vaatimuksia. Vaikka edellä mainittu ympäristöministeriön laatima ympäristövalvonnan ohje ei sellaisenaan koske maankäyttö- ja rakennuslain mukaista valvontaa, voidaan ohjeessa esitettyjä yleisiä periaatteita ja toimintatapoja pitää soveltuvin osin hyvänä ohjenuorana myös rakennusvalvonnassa. Erityisesti tässä tapauksessa huomiota kiinnittää tapa, jolla rakennusvalvonta on useita kehoituksia annettuaan jättänyt oma-aloitteisesti tarkistamatta, onko kehoituksia noudatettu. Valvonta on myös jättänyt ryhtymättä jatkotoimiin, vaikka sille on kantelijoiden yhteydenottojen jälkeen selvinnyt, että kehoituksia ei ole noudatettu.

Vaikka tässä tapauksessa kysymys ei liene ollut niinkään yleisen edun valvonnasta, edellyttää uskottava valvonta viranomaiselta aktiivisuutta antamiensa kehotusten noudattamisen seurannassa. Kaupungin rakennusvalvonnan seuranta ei ole ollut riittävää. Kehotuksen noudattaminen olisi tullut tarkastuksin selvittää viivytyksettä asetetun määräajan päättymisen jälkeen. Kehotuksen noudattamatta jättämisen tulisi johtaa hallintopakkokeinoihin.

Kantelussa on esitetty väitteitä siitä, ettei kantelijoille tai heidän puolestaan asioineille pojalle tai tyttärelle ole annettu tietoa poistamis- ja purkamiskehotuksista. Tältä osin voidaan todeta,

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

että kantelijoiden puolesta on asioinut usea eri henkilö. Myös rakennusvalvonnassa henkilöstö vaihtunut kantelussa tarkoitettuna asian kokonaiskäsittelyn aikana. Rakennusvalvonta ei ole pysynyt varmasti osoittamaan, että em. kehotukset olisi lähetetty kantelijoille ja heidän puolestaan asioineille henkilöille. Kehotuksia koskeva tieto on kuitenkin annettu, kun sitä on rakennusvalvonnasta kysytty. Hyvään hallintotapaan luonnollisesti kuuluu, että valvontatoimenpiteitä vaatinut henkilö saa tiedon niistä toimenpiteistä, joihin hänen yhteydenottonsa perusteella on ryhdytty.

Tältä osin voidaan todeta, että myös viranomaisen oman oikeusturvan kannalta on suositeltavaa kirjata selkeästi ylös valvonta-asiaa koskevat yhteydenotot ja se, miten niissä on mahdollisesti toimittu. Sama koskee tiedon antamista kehotuksista ja mahdollisista hallintopakkotoimenpiteistä.

Asiakirjapyyntöjen käsittely

Kantelussa arvostellaan sitä, että rakennusvalvonnasta on 14.12.2018 eräiden pyydettyjen asiakirjojen antamisen yhteydessä ilmoitettu, että ”muut sähköpostiviestit katsomme valmisteluun liittyviksi asiakirjoiksi”.

Kaupungin lisäselvityksessä todetaan tältä osin, että rakennusvalvonta on arkistoinut tarkastus- ja tiedustelupyynnöt asiassa. Virheellisenä olettamana ja keskusteluymmärryksenä pitää selvityksen mukaan todeta, että myös nämä kaksi sähköpostiviestiä olisi pitänyt kantelijatahon edustajille asiakirjapyynnön johdosta varmuuden vuoksi toimittaa.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 13 §:n mukaan pyyntö saada tieto viranomaisen asiakirjan sisällöstä on yksilöitävä riittävästi siten, että viranomainen voi selvittää, mitä asiakirjaa pyyntö koskee. Tiedon pyytäjää on diaarin ja muiden hakemistojen avulla avustettava yksilöimään asiakirja, josta hän haluaa tiedon.

Jos virkamies tai muu 2 momentissa tarkoitettu henkilö kieltäytyy antamasta pyydettyä tietoa, hänen on julkisuuslain 14 §:n 3 momentin mukaan ilmoitettava tiedon pyytäjälle kieltäytymisen syy; annettava tieto siitä, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi; tiedusteltava asian kirjallisesti vireille saattaneelta tiedon pyytäjältä, haluaako hän asian siirrettäväksi viranomaisen ratkaistavaksi; sekä annettava tieto käsittelyn johdosta perittävistä maksuista.

Lain 14 §:ssä tarkoitettu asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on 4 momentin mukaan annettava mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön. Jos pyydettyjä asiakirjoja on paljon tai niihin sisältyy salassa pidettäviä osia tai jos muu niihin rinnastettava syy aiheuttaa sen, että asian käsittely ja ratkaisu vaativat erityistoimenpiteitä tai muutoin tavanomaista suuremman työmäärän, asia on ratkaistava ja tieto julkisesta asiakirjasta annettava viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Asiassa on jäänyt epäselväksi, mitä rakennusvalvonnan vastauksessa 14.12.2018 tarkoitettut ”valmisteluun liittyvät” asiakirjat ovat olleet.

Julkisuuslain 2 luvun säännösten mukaan valmisteluun liittyvät asiakirjat voivat olla salassa pidettäviä tilapäisesti. Mikäli viranomainen katsoo, että kysymys ei ole julkisuuslaissa tarkoitusta viranomaisen asiakirjasta (ks. 5 §) tai että jotkin sen hallussa olevat asiakirjat ovat jonkin lainkohdan nojalla salassa pidettäviä, sen tulee tältä osin ilmoittaa asiakirjojen antamisesta kiel-

täytymisen syy ja peruste sekä ilmoittaa pyytäjälle, että asia voidaan saattaa viranomaisen ratkaistavaksi. Pyytäjällä on siten mahdollisuus saada asiassa pyydettyä valituskelpoinen päätös. Mainitun lainkohdan perusteella salassa pidettävät asiakirjat tulevat julkisiksi viimeistään siinä vaiheessa, kun asian käsittely viranomaisessa päättyy, ellei salassapidolle ole muuta laissa säädettyä perustetta.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Kaupungin rakennusvalvonnan olisi tullut seurata oma-aloitteisesti ja järjestelmällisemmin laiturin purkamista ja saunalautan pois siirtämistä koskevien kehotustensa noudattamista asetetuissa määräajoissa sekä huolehtia valvontaansa koskevien kirjausten tekemisestä.

Kantelijoiden asiakirjapyyntöön 22.11.2018 ei ole rakennusvalvonnasta 14.12.2018 vastattu siten kuin julkisuuslain 14 §:n säännökset edellyttävät.

Kiinnitän kaupungin rakennusvalvonnan huomiota edellä esittämiini puutteisiin sen menettelytavoissa.

Kantelukirjoituksen liitteet palautetaan tämän päätöksen ohessa kantelijoille.

Apulaisoikeuskansleri

Mikko Puumalainen

Vanhempi oikeuskanslerinsihteeri

Anu Rätty

OIKEUSKANSLERINVIRASTO
